

Základní škola sv. Voršily v Olomouci
Aksamitova 6, 772 00 Olomouc

Jiří z Poděbrad

Závěrečná práce

Autor: Miroslava Holčáková

Třída: IX

Vedoucí práce: Mgr. Martin Nešpor

Olomouc 2011

OBSAH

ÚVOD	3
KAPITOLA I	4
1 Dětství budoucího krále, které vůbec nepřipomíná královské	4
1.1 Ranné dětství	4
1.2 Nelehké dětství Jiřího z Poděbrad aneb mnoho poručníků	4
1.3 Vzdělání Jiřího z Poděbrad	4
2 Cesta pána z Poděbrad a Kunštátu na královský hrad	4
2.1 Rychlí vzestup k vysoké politice	4
2.2 Zemský správce a regent	5
2.3 Volba českého krále	5
KAPITOLA II	6
1 Počátky Jiříkovy vlády	6
1.1 Korunovace a její podmínky	6
2 Doba vlády Jiřího z Poděbrad	6
2.1 Přátelé nepřáteli aneb zrušení platnosti kompaktát	6
2.2 Jednota Zelenohorská	6
2.3 O pět století dříve aneb český projekt OSN	7
2.4 A zase to náboženství	7
3 Náhlá smrt Jiřího z Poděbrad	8
ZÁVĚR	9
CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ	10
POUŽITÁ LITERATURA	11

ÚVOD

Jiří z Poděbrad, král dvojího lidu, první zvolený král českých zemí, přísný feudál, otec osmi dětí, významný evropský diplomat své doby. Král pocházející z rodu pánů z Kunštátu, narozen pravděpodobně roku 1420 panu Viktorinu z Poděbrad byl významnou českou osobností. Jak se ale dostal český pán, ještě k tomu kališník na Český trůn? Pojdme zkusit najít odpověď na tuto otázku, a možná se toho dozvíme víc, než jsme čekali...

Kapitola I

1 Dětství budoucího krále, které vůbec nepřipomíná královské

Budoucí král Jiří z Poděbrad se údajně narodil v dubnu 1420 jako syn tehdy sedmnáctiletému Viktorinu z Poděbrad.

1.1 Ranné dětství

Jak bylo již řečeno, otcem Jiřího byl Viktorin z Poděbrad ale o tom, kdo byla jeho matka nevíme vůbec nic. Nicméně vše napovídá tomu, že jeho matka byla nejspíše neurozená dívka, se kterou jeho otec, mladý válečník nechtěně (dá-li se to tak říci), počal dítě.

1.2 Nelehké dětství Jiřího z Poděbrad aneb mnoho poručníků

Jiřík prožil své dětství v dramatu husitských bouří. Když mu bylo sedm let, jeho otec Viktorin zemřel a Jiříkovým poručníkem se stal pan Boček z Kunštátu, který však zemřel již o tři roky později. Jiřímu bylo deset let, a jeho novým poručníkem se stal vzdálený strýc Haralt z Kunštátu. Právě s tímto mužem bojoval Jiří na straně vítězů v bitvě u Lipan. Dále pak byl v Jiřího sedmnácti letech obnoven zemský soud, ve které Jiří zasedal jako kmet.

1.3 Vzdělání Jiřího z Poděbrad

Vzdělání Jiřího bylo, jednoduše řečeno, nízké. Neuměl latinsky a v konverzaci v německém jazyce taky moc nevynikal, takže se raději spoléhal na překladatele.

2 Cesta pána z Poděbrad a Kunštátu na královský hrad

Již bylo řečeno, že Jiří bojoval v bitvě u Lipan, a také to, že zasedal u zemského soudu, ale jak to, že se z „obyčejného“ Českého pána stal král? Odpovědí na tuto otázku by snad mohly být následující odstavce.

2.1 Rychlý vzestup k vysoké politice

V roce 1438 stanul po boku Hynka Ptáčka z Pirkštejna, vůdce kališníků a již v roce 1439 byl Jiří uváděn jako třetí osobnost kališnické strany. V roce 1441 se stal spoluhejtmanem landfrídu na mladoboleslavsku a o tři roky, později, po smrti Hynka Ptáčka z Pirkštejna, předsedou spojených kališnických landfrídů ve východních Čechách. Již v této době je uznávaným a váženým

mužem Českého království.

2.2 Zemský správce a regent

V roce 1448 obsazuje Poděbrad se svým vojskem, nicméně prakticky bez boje Prahu a ještě v témže roce je mu na sjezdu kališnických landfríků a obcí přiznán titul zemského správce. Celozemský sněm ho však potvrzuje ve funkci až roku 1452, po mnoha tajných jednáních a bojích s jeho nepřáteli. S rozhodnutím celozemského sněmu souhlasí i císař Friedrich, poručník tehdy nedospělého Ladislava Pohrobka. Roku 1453 bylo proti Jiřímu v Praze připravováno povstání, které však bylo potlačeno, nicméně Jiří poslal na popraviště, za účast na plánování povstání, Aleše ze Šternberka a Jana Smiřického, kteří byli ještě donedávna jeho přáteli. Koncem října roku 1453 přijel do Prahy Ladislav Pohrobek, byl zde korunován na krále Českého království, ale protože Jiří byl v Česku velice uznávaný, nezbyvalo Ladislavu Pohrobkovi nic jiného, než ho na dalších šest let potvrdit ve funkci regenta. Oficiálně panoval v zemi Ladislav, nicméně opravdovým pánem země byl i nadále Jiří. Po čtyřech letech této vlády však Ladislav Pohrobek zemřel a nastal několika měsíční boj o to, kdo bude v dalších letech držet v rukou královskou korunu a s ní i České království.

2.3 Volba českého krále

Volbu Českého krále po smrti Ladislava Pohrobka doprovázel několika měsíční boj o korunu. O osiřelou Českou korunu byl velký zájem. Českým králem chtěl být například francouzský král Karel VII., císař Friedrich III., bývalý poručník krále Ladislava Pohrobka a mnozí další. Jiří byl však rozvážený a rozumný muž, a tak se na předvolební boj snažil připravit. Svou kandidaturu oznámil až ve chvíli, kdy si byl jist podporou několika Českých pánů. Tato podpora nebyla zastíněna ani tak tím, že by čeští pánové měli Jiřího v oblibě, jako Jiříkovými sliby a především penězi... Jiří si uvědomoval, jak malá je jeho šance oproti urozeným pánům a králům, a tak se rozhodl celou akci pojistit ještě částečnou vojenskou mobilizací. Na náměstí čekali oddíly ozbrojených mužů a pro případ nouze nejvyšší byl připraven i kat. 2. března roku 1458 byl zemským sněmem jednohlasně zvolen králem Jiří z Poděbrad.

KAPITOLA II

1 Počátky Jiříkovy vlády

Jak bylo již řečeno, 2. března 1458 zvolil zemský směn králem Jiřího z Poděbrad. Jak se ale události měli dál?

1.2 Korunovace a její podmínky

Již druhého března, ihned do svém zvolení, pronesl Jiří nástupnický projev, ve kterém sliboval respekt a snášenlivost kališníků a katolíků a také dodržování kompaktát určených papežem. 7. května téhož roku se uskutečnila slavnostní korunovace. Součástí korunovace byla tajná přísaha, kterou musel složit církvi, a která, kromě oficiální formule, povinné pro každého křesťanského krále obsahovala také další důležité náležitosti. Jiří například slíbil, že bude zachovávat jednotu křesťanské víry, nebo to, že bude střežit čistotu křesťanství v zemi.

2 Doba vlády Jiřího z Poděbrad

Jiří z Poděbrad vládl Čechám od své, již zmiňované korunovace, v roce 1458 do své smrti v roce 1471. Celé toto období se dá označit za dobu zvrátů a rozepří mezi katolíky a kališníky, za dobu mnoha (třeba jen připravovaných) válek a bojů, ale také za dobu rozvoje Českých zemí, mnoha světových projektů, třebaže o pět set let dřív...

2.1 Přátelé nepřáteli aneb zrušení platnosti kompaktát

V roce 1462 zrušil papež Pius II., bývalí Jiříkův přítel, platnost kompaktát. O dva roky později povolal Pius před církevní soud s termínem do 180 dnů. Toho se však Pius nedožil a v jeho funkci ho nahradil Pavel II., který snil o papežském absolutismu, což se projevilo již o rok později. V roce 1465 dal papež Pavel II. Jiřímu ultimatum. Buď se Jiří vzdá kališnictví, nebo bude exkomunikován z církve. Jiřímu dal na rozhodnutí tehdy obvyklý termín 180 dní, který poté ještě jednou prodloužil. Jiří však nereagoval a tak ho v prosinci 1466 proklel jako nenapravitelného heretika.

2.2 Jednota zelenohorská

Jednota zelenohorská vznikla 28. listopadu 1465 na Zelené hoře

z několika, vesměs katolických šlechticů, kteří sepsali listinu svých požadavků vůči králi a dohodli se, že je budou společně prosazovat. Odboj zelenohorské jednoty aktivně podporoval papež Pavel II.. V roce 1467 dokonce potvrdil Zdeňka ze Šternberka za hejtmana zelenohorské jednoty. V dubnu téhož roku vypukli v Čechách boje mezi králem a zelenohorskou jednotou, král však brzy získal převahu a zelenohorská jednota musela žádat, přes polské vyjednavče, o příměří. Král vyhověl.

2.3 O pět století dříve aneb český „projekt OSN“

V květnu 1464 poslal Jiří do Francie poselství, již podepsané polským králem Kazimírem a uherským králem Matyášem, které obsahovalo důležitou, a na tehdejší dobu, utopickou myšlenku mírové organizace evropských (křesťanských) zemí. Tento koncept obsahoval, na tehdejší dobu, velice důležité a vzletné myšlenky, které dokazují Jiříkovu mírumilovnost a inteligenci. Pravdou sice je, že na projektu nepracoval jen on sám, ale domníváme se, že právě on vdechl projektu hlavní myšlenku a ideu světového míru. Ale vraťme se do Francie, ve které se zatím, ti nejschopnější vyjednavči a diplomaté českého království snažili přimět Ludvíka XI., aby přijal předsednictví v nově vznikající organizaci. Ten však, podlehl radám svých rádců a zpátky do Čech odeslal „pouze“ přátelskou smlouvu.

2.4 Válka o korunu

Poté, co Jiří potvrdil příměří se zelenohorskou jednotou, doufal, že se situace ve státě uklidní. Opak se však stal pravdou. Jednota zelenohorská zneužila oddechového času a nabídla Český trůn Matyáši Korvínovi. Ten tuto nabídku s radostí přijal. V lednu 1468 napadl Jiříkův syn Viktorín Rakousko. Viktorín však nebyl úspěšný, možná také proto, že Matyáš poslal do Rakouska, na pomoc císaři, část své armády. S další částí se pak chystal obsadit Čechy. První rok války o korunu (tj. od jara 1468) se češi jen bránili. Po nějaké době se na Matyášovu stranu začali stavět Jiřího bývalí přátelé a spojenci. V únoru 1469 se však části České armády podařilo obklíčit Matyáše v Železných horách. Jiří však Matyáše velkoryse propustil a doufal, že se jeho bývalí zeť, středověký panovník má v sobě alespoň špetku vděku. Nějakou dobu po Matyášově porážce vypadala situace velice dobře. Oba panovníci se shodli na příměří, a v dubnu 1469 se

nedaleko Olomouce konalo jednání obou panovníků, které však nedopadlo nejlépe. Matyáš sice udržoval Jiřího v iluzi, že dohoda s papežem se blíží, a 1. května byl dokonce vyhlášen klid zbraní, nicméně již 3. května se nechal Matyáš, představiteli zelenohorské jednoty zvolit za českého krále. A tak v červenci téhož roku propuklo další kolo války. Jiřík, posílen zlobou, se chopil iniciativy a v krátkém čase získali Češi převahu. Jiří stále hledal příležitost k rozhodující bitvě. Věděl však, že potřebuje čas, a ten neměl.

3 Náhlá smrt Jiřího z Poděbrad

Začátkem roku 1471 se ještě účastnil oslav sňatku jeho syna Hynka s Kateřinou Saskou, nedlouho na to, 22. března, však zemřel. Jiří, který skonal ve věku 51 let byl na svou dobu nevídaný a velice moudrý člověk. Díky němu byla světová diplomacie obohacena o mnoho velice důležitých myšlenek, v době úpadku Českého království jen vynesl jak vysoko, za pouhých 13 let vlády mohl.

ZÁVĚR

Blížíme se ke konci mé práce a tudíž i ke „kapitole“ s názvem závěr. Jak jsem již napsala, závěr je sice na konci, ale já bych se přesto ráda vrátila do úvodu: „Pojďme zkusit najít odpověď na tuto otázku, a možná se toho dozvíme víc, než jsme čekali...“ Myslím, že odpověď na otázku jsem našla, ale našla jsem tu odpověď opravdu jen jednu? Vlastně ano... Ikdyž, v textu se ukrývá mnoho odpovědí na různé otázky, ale celý text je jednou ucelenou odpovědí, a totiž odpovědí na otázku, kdo byl Jiří z Poděbrad. Práce má pro mě, i pro její čtenáře jasné přínosy: dozvěděli jsme se mnoho zajímavostí o významné české osobnosti, připomenuli jsme si učivo dějepisu, a našli jsem i jiné okolnosti, které jsme ještě neznali, atd. Pokud se však podíváme na negativa této práce, najdeme jedno. Velice ráda bych uvedla nejdůležitější myšlenku, která pro mě z této práce plyne, a to, že se v této práci rozplynul pro mě ideální člověk: když jsem si vybírala téma práce, sáhla jsem po Jiřím právě proto, že byl mým ideálem, byl mou oblíbenou historickou osobností. Jenže, když jsem začala zabředávat do historických okolností, můj obraz jeho ideality se najednou utopil v reálné historické, tudíž časem prověřené pravdě, která provází lidstvo od nepaměti, a totiž, že žádný člověk není dokonalý. Nejdůležitějším výsledkem této práce se pro mě tedy stala velice známá, velice stará, a stále platící pravda o nedokonalosti lidského světa.

CIZOJAZYČNÉ RESUMÉ

Georgie of Podebrady was King of Bohemia. He was born 1420 and died in the 1471st. His reign lasted 13 years, from 1458 to 1471. Georgie was first elected king of Bohemia.

POUŽITÁ LITERATURA

1. HORA Petr. *Toulky českou minulostí – druhý díl*. 1. vydání. Praha : Práce, 1991.
2. ČECHURA Jaroslav, HLAVAČKA Milan, MIKULEC Jiří. *Muži a milenci českých královen*. 2. vydání, Praha : Akropolis, 1996.
3. ČORNEJ Petr. *Panovníci českých zemí*. 5. vydání. Havlíčkův Brod : Fragment, 2004.